

نسبت میان معنویت اسلامی و کارآمدی سیاسی

ابوالفضل امیرور^۱

چکیده

اگر معنویت را دارای دو بال باورها و رفتارها بدانیم در آن صورت معنویت نقشی بنیادین در شکل‌دهی به کنش کارگزاران نظام اسلامی خواهد داشت. به هر میزان که حضور اخلاق و معنویت در سیاست پررنگ‌تر باشد، سیاست بیشتر صبغه معنوی و الهی می‌گیرد. اثرگذاری معنویت بر سیاست منجر به تربیت کارگزار صالح می‌شود و تأثیر سیاست بر معنویت موجب تاسیس و تقویت ساختارهای معنویت گستر می‌شود. هر چه معنویت و باور کارگزار افزایش پیدا کند باید رفتارهای مومنانه و هماهنگی قول و فعل او افزایش یابد و هر چقدر این هماهنگی بیشتر شود بر مراتب کارآمدی کارگزار و نظام سیاسی افزوده می‌شود.

واژگان کلیدی: معنویت، باورها، رفتارها، انقلاب اسلامی، مردم‌سالاری دینی، کارگزاران، کارآمدی.

در جستجوی معنا

به طور کلی انسان غربی که از وضعیت کنونی خود خسته شده است به دنبال معنویت می‌گردد. معنویت، جستجوی مداوم برای یافتن معنا و هدف، در عمق و ژرفای ارزش زندگی، وسعت عالم، نیروهای طبیعی موجود، و نظام باورهای شخصی است. معنویت مولفه‌هایی همچون عدم خودخواهی در کارها، جستجوی معنا، انطباق ارزش‌ها و تصمیمات، و یافتن هدف دارد. در دهه‌های اخیر موجی از گروه‌ها به معنویت در غرب شکل گرفته که در جست و جوی معنا در زندگی است. به دنبال این جست و جو، اقسام مختلفی از معنویت شکل گرفته است همچون: معنویت به مثابه آگاهی درونی، معنویت به مثابه جزئی از مذهب، معنویت به منزله یافتن معنا در کار و محیط، معنویت درون‌گرا، معنویت انسان‌گرا، معنویت طبیعت‌گرا، معنویت زمین‌گرا، معنویت فرادینی به منظور کاهش درد و رنج و رسیدن به آرامش و کمال. به طور خلاصه می‌توان گفت همه این تلاش‌ها، تلاش برای رها شدن و فراتر رفتن از محدودیت‌های عالم طبیعت است. مادیت برای انسان معاصر، همین مدل یکنواخت زندگی غربی و ارزش‌ها و اهداف زندگی روزمره است. به هر نحو که بتوان از این چهارچوب بیرون زد و نفسی کشید، صورتی از معنویت ایجاد شده است.

در ارتباط میان معنویت و زندگی، بینش انسان به گرایش شکل و شاکله می‌دهد و انسان با نوع جهان بینی ای که برمی‌گزیند، زندگی می‌کند و آن جهان بینی به زندگی انسان معنا می‌دهد، یا معنا را از آن سلب می‌کند؛ یعنی بامعنایی و بی‌معنایی حیاتش فرع بر نوع بینش و طرز تلقی او از هستی و خود است (رودگر، ۱۳۸۸: ۴۲).

۱. دانش‌آموخته دکتری علوم سیاسی دانشگاه تهران و دبیر اندیشکده سیاست در مرکز الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت، a.amirvar^{۹۵}@gmail.com